

Phd. Andrei Emil Moise

**CULTURA ROMÂNESCĂ
ÎN CONTEXT EUROPEAN**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată fără
acordul scris al **Editurii Pro Universitaria**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MOISE, ANDREI EMIL

Cultura românească în context european / Andrei

Emil Moise. - București : Pro Universitaria, 2015

Bibliogr.

ISBN 978-606-26-0397-7

008(498)

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE.....	7
CAPITOLUL I ASPECTE INTRODUCATIVE PRIVIND CULTURA	9
CAPITOLUL II DEBUTURI CULTURALE ÎN ROMÂNIA	23
CAPITOLUL III DEZVOLTAREA SPAȚIULUI CULTURAL ROMÂNESC ÎN PERIOADA MODERNĂ.....	33
CAPITOLUL IV REVOLUȚII CULTURALE ÎN ROMÂNIA SEC. XXI	41
CAPITOLUL V RELAȚIILE INTERCULTURALE.....	49
CAPITOLUL VI PROTOGENEZA CULTURII EUROPENE	61
CAPITOLUL VII ISTORIC CULTURAL EUROPEAN	69
CAPITOLUL VIII UNITATE PRIN DIVERSITATE CULTURALĂ ÎN EUROPA	83

CAPITOLUL IX	
VALORILE CULTURALE ROMÂNEȘTI ÎN EUROPA	
SEC. XXI.....	91
CAPITOLUL X	
MULTICULTURALISM SAU INDIVIDUALISM	97
CAPITOLUL XI	
VALORIZAREA ELEMENTELOR DE PATRIMONIU	
ROMÂNESC IMOBIL.....	105
CAPITOLUL XII	
VALORIZAREA ELEMENTELOR DE PATRIMONIU	
ROMÂNESC MOBIL.....	119
CAPITOLUL XIII	
INTEGRAREA CULTURII AUTOHTONE	
ÎN PEISAJUL CULTURAL EUROPEAN	135
ANEXE.....	146

CUVÂNT ÎNAINTE

Din cele mai vechi timpuri și până în prezent, cultura nu a încetat să fascineze și să intrige prin formele pe care le îmbracă pe cuprinsul mapamondului. Prezenta lucrare încearcă să cuprindă în linii mari, dar cât se poate de generoase relativ la detaliile uzitate aspectele culturale definitorii spațiului European.

Realizată în parametrii didactici, ca parte a programului european intitulat sugestiv “DIPLOMACY” – Program masteral în Diplomatie Culturală, lucrarea de față încearcă să cuprindă elementele de unitate dintre cadrul cultural autohton și cel european.

Un astfel de obiectiv ia naștere din nevoia crescândă pe plan european, dar mai ales la nivelul României de a structura un model cultural cât mai apropiat de cel al vecinilor noștri. Pentru aceasta, lucrarea folosește în mare parte un limbaj comun, ușor accesibil cititorului, presărat pe alocuri cu termeni de specialitate și referințe bibliografice demne de a struni interesul.

Sub aspectul nivelului de competență al autorului de tema propusă, deși mai puțin relevant de menționat, câtă vreme cultura se adresează tuturor indivizilor din societate, trebuie spus doar că, la momentul realizării acesteia absolvisem deja două cicluri universitare, un masterat și primul doctorat, fiind doctorand în al doilea domeniu.

Lăsând totuși în urmă domeniul educațional, cu toată relevanța sa culturală, văd necesar să mai amintesc doar faptul că, am pus pe hârtie rândurile prezentei cărți în speranța culturalizării cetățeanului de rând relativ atât la problemele autohtone, dar și Europene.

Nu în ultimul rând pentru întreaga perioadă a lucrării de față aș vrea să mulțumesc familiei, dar și tuturor celor ce mi-au fost alături în realizarea acestei lucrări.

CAPITOLUL I

ASPECTE INTRODUCTIVE PRIVIND CULTURA

I.1 Considerații preliminare

Termenul „cultură” își găsește rădăcinile în limba latină, desemnând „cultura animi”, în traducere „cultura sufletului”. Într-o scurtă definiție, cultura reprezintă mediul pe care omul și-l creează și în care își duce existența. Pe scurt, valorile culturale reprezintă ceea ce individul transmite mai departe altor indivizi sau urmașilor săi.

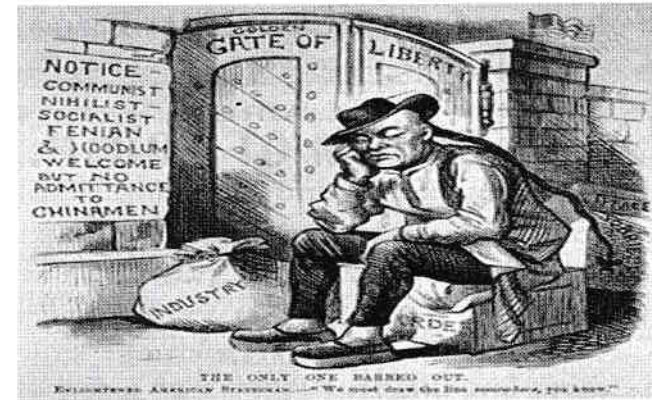
Potrivit literaturii de specialitate, a fost dezvoltată ideea că noțiunea de cultură include trei componente definitorii, respectiv:

- Componenta ideatică. Aceasta reprezintă cumulusul valorilor, credințelor și elementelor simbolice răspândite într-o societate. Din această perspectivă, valorile reprezintă conceptele pe care societatea le socotește a fi cele mai importante pentru existența și ordinea sa, motiv pentru care în jurul valorilor sunt cristalizate normele. Totodată, credințele, reprezintă viziunile, optica, opinia asupra a ceea ce este adevărat sau fals, a ceea ce este bine și rău, precum și optica generală asupra vieții și a lumii.

Respectiv Componenta obiectuală. Această componentă este reprezentată de latura materială a culturii, având în vedere toate produsele culturale care își găsesc o exprimare materială, palpabilă.

- Componenta normativă. Această componentă are în vedere suma regulilor care guvernează ordinea socială, reguli denumite în mod generic norme. Fie ele scrise sau nescrise, sau diferențiate în funcție de gradul de aplicabilitate în viața cotidiană, reale sau ideale. În mod concret astfel de reguli pot fi diferențiate prin raportare la domeniul pe care îl reglementează în norme de organizare, educaționale, administrative, tehnice sau chiar juridice.

Totodată, prin raportare la factorul de coerciție și la rigurozitatea sancțiunilor, tipologia normelor se divide în legi scrise, cu un grad punitiv deosebit de mare și legi nescrise, care implică cel mai adesea sancțiuni mai puțin severe. Cazul nostru, făcând referire la morală și tradiții, sancțiunile aplicabile de societate sunt deosebit de grave. De cele mai multe ori, gradul maxim punitiv poate fi exercitat de grupul social, indiferent de natura lui, asupra individului, putând merge până la izolarea și chiar excluderea acestuia din grupul social respectiv. Revenind la dezideratul menționat anterior, conform căruia individul nu poate supraviețui în afara societății, constatăm deci faptul că o ignorare a tradițiilor culturale poate conduce chiar la pedeapsa supremă a unei vieți în afara societății.

O desăvârșire a definiției tipologiei relațiilor interculturale este de cele mai multe ori anevoioasă dacă nu imposibil de realizat. O astfel de afirmație își are sorginea în varietatea tipologiilor culturale prezente în arealul european și, în extenso, în ceea ce privește întregul mapamond. Apropierea dogmatică a spațiilor culturale și varietatea acestora vine să întărească dezideratul enunțat mai înainte.

Individul în societate în general, și în mediul zilelor noastre în special nu poate trăi izolat. Aferent fiecărei societăți moderne este cunoscut faptul că, nici un individ nu poate trăi separat de ceilalți membri ai societății, urmând *stricto sensu* propriile sale valori și norme sociale. Existența fiecărui individ este legată în mod indisolubil de existența celorlalți.

În aceeași măsură viața individului în societate este deci o condiție de fond atât necesară, cât și indispensabilă. Conviețuirea alături de ceilalți membri ai societății devine și ea imperios necesară supraviețuirii individului, a grupului social indiferent de mărimea sau

structura sa. Mai mult chiar, grupurile sociale relaționează, coexistă și produc structuri noi aferente prezentului. Prin intermediul unor asemenea schimburi culturale, implicite și inevitabile adeseori pot lua naștere structuri noi dogmatice, doctrinare și nu în ultimul rând identitare. Putem cu siguranță, prin comasarea structurilor enumerate mai sus și prin transcenderea barierei temporale să asistăm la nașterea unor noi curente culturale, subculturi, contraculturi sau chiar culturi în adevăratul sens.

Rațiunile pentru care existența unui grup cultural depinde de existența altuia constau în faptul că fiecare grup intră în relații sociale strict necesare cu alt grup, fie din motive comerciale, culturale sau de altă natură. Neputând face abstracție de celelalte grupuri sau culturi ce îl înconjoară din motive ce îi vizează însăși supraviețuirea, grupul social unitar cultural se vede nevoit să relaționeze în varii modalități cu restul culturilor, în caz contrar riscând să rămână în afara istoriei și civilizației, în afara timpului și a spațiului existențial. Doar prin acceptare și relaționare directă, în parametri de egalitate culturală se poate obține dezvoltarea și menținerea unui spațiu cultural optim existenței individului și a grupului de indivizi.

Putem afirma deci că există o cerință universală, recunoscută unanim în literatura de specialitate ca fiecare grup social să relaționeze fie economic, politic sau cultural cu alt grup social. De altfel, grupurile sociale și culturile acestora nu pot rezista singurătății și izolarilor sociale. Așa cum istoria a demonstrat de cele mai multe

ori, dacă o astfel de izolare a avut loc, indiferent de motive, durata a fost extrem de scurtă și rar întâlnită.

Ceea ce interesează relativ la aspectele de mai sus este relaționarea la nivel macrocultural având ca finalitate scontată progresul durabil la nivelul tuturor actorilor implicați într-o astfel de relație indisolubilă. De altfel, amestecul de interese, de obiceiuri și, de ce nu, chiar de culturi constituie un proces deosebit de interesant studiat de-a lungul timpului în mod frecvent de către specialiștii în materie. Datorită spiritului altruist specific ființei umane, fie el material sau spiritual, acceptat benevol sau dimpotrivă impus, relaționarea interculturală a devenit indispensabilă existenței. Devine evidentă interdependența culturală, ca și urmare a legăturilor sociale construite în decursul timpului. Nu în ultimul rând, trebuie constatat faptul că, o astfel de relație presupune în mod formal sau, dimpotrivă, informal, schimburi de valori, obiceiuri sau chiar norme de conviețuire.

Cultura reprezintă unul din cele mai de bază și în același timp de cea mai mare importanță concepte ale sociologiei. Astfel, în chiar definițiile sociologice, cultura deține o însemnătate aparte. Antropologii împărtășesc convingerea că, atitudinile voite, premeditate ale indivizilor generează cultura. Cu alte cuvinte, comportamentele, valorile care ne sunt transmise de către alți indivizi poartă numele de cultură.

Felul în care trăim, mâncăm, ceea ce purtăm, muzica și chiar dansul iau toate parte la constituirea unui mediu cultural. În limbaj comun, termenul cultură poate fi înțeles ca reprezentând tot ceea ce este frumos,

rafinat și interesant în viața indivizilor din trecut până în prezent.

În sociologie termenul cultură definește comportamentele dobândite, care sunt comune și transmise mai departe de ceilalți membrii ai societății. Altfel spus, cultura reprezintă sistemele comportamentale asimilate de individ și transmise în rândul celorlalți membrii ai societății.

I.2 Definițiile culturii

Termenul cultură a fost definit în moduri variate de-a lungul timpului deopotrivă de către antropologi și totodată de sociologi. Dintre definițiile atribuite de către aceștia vom sintetiza cele mai importante teoretizări specifice conceptelor culturale în cele ce urmează:

E. B. Taylor definește „Culture is that complex whole which includes knowledge, belief, art, morals, law, customs and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society”.

Edward Sapir ne prezintă „Culture is any socially inherited element of the life of man, material and spiritual”.

Malinowski postulează „Culture the handwork of man and conventional understanding manifest in art and artifact which persisting through which he achieves his ends”.

Redfield remarcă faptul că: „Culture is an organised body of conventional understanding manifest in art and artifact which persisting through, characterizes a human group”.

Mac Iver nuanțează în sensul în care: „Culture is the expression of our nature in our modes of living, and our thinking, intercourse in our literature, in religion, in recreation and enjoyment.

Potrivit lui E. S. Bogardus: „Culture is all the ways of doing and thinking of a group”.

I.3 Caracteristicile culturii

Pentru o mai bună înțelegere a termenului cultură și a valențelor acestuia este necesar să precizăm și să îi atribuim principalele caracteristici. Astfel vom prezenta în cele ce urmează principalele caracteristici ale culturii pentru a putea sintetiza utilitatea și deopotrivă necesitatea existenței acesteia, în orice societate:

I.3.1 Cultura este învățată

Cultura nu se transmite prin moștenire biologică, ci se învață prin intermediul unor procese sociale de către ființa umană. Nu poate fi privită ca reprezentând o